

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Hajdudorogh”-ul ortodox.

— Episcopia greco-orientală maghiară. —

Sesiunea de toamnă a dietei va avea să delibereze — și să accepte, cu covârșitoare majoritate de voturi, — *proiectul de lege relativ la înființarea episcopiei greco-orientale maghiare.*

Deputații noștri își vor îndeplini datoria cu demnitate, cum și-au îndeplinit-o și cu prilejul Hajdudorogh-ului; camera va purcede la vot și proiectul va trece în salturi tot mai repezi și mai sigure, prin formalitatea Camerei de sus și a — sancționării.

Proiectul era terminat de mult și pentru noi, cari ne aflăm în popol revărsat al Hajdudorogh-ului — nu e o surpriză.

Noi *știeam*, că proiectul relativ la biserica ortodoxă s'a elaborat aproape sincronic cu acela al Hajdudorogh-ului.

Urzitorii nu puteau fi așa de miopi, să pornească o acțiune izolată, cu reușită problematică. Și-au dat seama foarte bine: „mai e biserica — și am isprăvit, căci școlile sunt și așa sdruncinate. Drumul e deschis și aici; biserica unită are pe *Rutenii*, cari vor să se arunce, cu ochii închiși, în brațele noastre; iar cea ortodoxă pe *Sârbii* ei patriotici”.

Atât e de-ajuns.

De-aci înainte lucrul merge strună, căci argintul sunător e un argument foarte convingător pentru toți agenții provocatori și chiar pentru acei nenorociți preoți „năimiți”, cari lasă oile și fug, aranjându-și daraverile materiale și făcând astfel Casa Tatălui nostru, casă de vânzare.

* * *

Jurnalele ungurești ne dau amănunte foarte interesante asupra noii episcopii, a cărei drum e pe deplin netezit, căci piedecile principiare și de practică, au fost cu totul delaturate.

Ea va avea să se alcătuiască din parohiile sârbești, grecești (în majoritate macedo-români de pe vremuri) cari n'au aparținut până acum nici bisericii românești nici celei sârbești (?) și cari folosesc limba veche elină în cultul lor, până încoace, când s'au maghiarizat cu totul, maghiarizându-și și limba culturii.

După un istoric cam încurcat al chestiunii — cetitorul e poftit a crede, că străbunii maghiarilor s'au încreștinat în jurul chievului, încă *înainte* de a veni în patria de azi! — „Bud. Hirlap” concludă, cu adâncă pricepere de istorie bisericească: „biserica răsăriteană nu recunoaște ca limbă liturgică decât limba paleoslavă, elină și armeană. La ortodoxi lucrul principal e religia; limba și naționalitatea sunt secundare”.

„Bud. H.” poate însira astfel de absurdități încornorate pentru cetitorii ei, cari nu știu, ca și redactorii dela ziarul imperialismului maghiar, că biserica ortodoxă este eminentă: *biserică națională!*

Să vedem, cari sunt parohiile, ce vor aparține noui episcopii. Mai întâi cele 61 de parohii grecești, cari — zice-se — și până acum erau cu totul independente de sub ierarhia bisericii românești sau sârbești.

Până aci nu ar fi nici o supărare, cum n'ar fi nici de draguții noștri Ruteni.

Dar afacerea se complică, căci iată ce se spune mai la vale: „Se mai anectează parohiile greco-orientale *cu caracter maghiar, cari se vor înființa de aci înainte.* Se pot anexa apoi acele parohii, cari se vor rupe *de bunăvoie* din organismul bisericii românești sau sârbești, când două terțialități a credincioșilor se declară de unguri și cer a fi încorporați la noua episcopie”.

Pasajul e destul de clar, ca să nu mai insistăm asupra lui.

Vedem doar, cum Hajdudorogh-ul — cu toată afidarea nunțiatului din Viena, în ce privește integritatea teritorială a diecezelor române unite cu Roma, și a revizuirii bulei „Christifideles” — își plasează agenții la Cluj și, după cât suntem informați, aproape în toate orașele unde e oficiu de postă mai mare, tren, fabrică, ori mine, ca de pildă în: Arad, Aiud, Brașov, Baia, Cojocna, Bistrița, Dej, Hațeg, Ibașfalău, Alba-Iulia, Reghin — și chiar în Petroșeni, Vulcan, Lupeni etc.

Metropolitul noii dieceze ortodoxe va fi patriarhul sârb din Carloveț, care nu va avea decât amestecul în afacerile de ordin duhovnicesc. Noul episcop va avea sediul în Budapesta și *nu* va face parte din sinodul episcopesc din Carloveț, cu caracter național sârbesc, având mână cu totul liberă, în guvernarea diecezei.

* * *

Noua episcopie ortodoxă cu sediul în Budapesta nu e decât o *complectare* a acțiunii pornite în favorul Hajdudorogh-ului.

Și acei informatori pripiti, cari prezentau biserica noastră unită cu Roma drept mijloc de maghiarizare (atât lumii din țară, cât și marelui Mecenat Stroescu) — se vor convinge acum, cât de nedrepti au fost în judecata lor.

Se vor convinge acum, când suntem: în aceeaș osândă!...

Terorismul dela Cluj. *Detaliurile, ce es la iveală pe urmele intrigilor lui Gafton și Bucur, emisarii secuești ai Hajdudorogului în Cluj, au produs enormă indignare. Și cei mai moderați români, cunoscuți ca aderenți ai frăției maghiaroromâne, osândesc faptul și pășirea agitatorilor ca o provocare bătărană.*

Presiunile șefilor de oficii, și amenințările „protopopului” Bucur cu „patriotismul” și „pânea statului” abia acum își fac efectul în sufletul bieților funcționari, cari în surprinderea primă și în buimăceala primei năvale secuești s'au subscris pe scrisoarea ce le-a pus-o Gafton înainte, fără să o cetească.

Reculegându-se a doua, a treia zi unii dintre cei subscrisi s'au șters și n'au primit sub nici un chip să figureze drept „curatori” ai bisericii lui Bucur.

Profesorul universitar Dr. Lukács Adolf e foarte indignat de aceasta „lipsă de patriotism”. El, fecior de popă rutean din Hajduböszörmény, zice, că nu poate suferi ca la sicriul lui să se cânte eventual românește, „hogy nekem oláhul kántáljanak”. Acesta e dar rostul noiei biserici, ca să îngroape pe Maria Sa — ungurește!

Rolul României.

(†) Nimé nu mai poate să tragă azi la îndoială, că acțiunea întreprinsă de România prin mobilizarea armatei și trecerea Dunării, este singura salutară și de importanță covârșitoare, ridicându-se până la valoarea unui mare fapt istoric, nu numai pentru interesele vitale ale sale, ci și pentru a tuturor țărilor balcanice. Dacă o parte a presei, mai ales din monarhia noastră, știa să trimită săgeți de dispreț la început pentru armata care »merge să se plimbe peste Dunăre crezând că astfel se câștigă laurii biruinței«, astăzi, în vederea complicațiunilor din Balcani, a greutăților tot mai multe cari se pun nu numai în calea încheierii păcii, ci chiar a armistițiului, cea mai mare parte a presei din Europa e de acord în a constata că, rolul armatei și a diplomației române e dintre cele mai grele, și că, reușind România să pacifice Balcanii, se va înscrie în șirul celor mai destoinice țări și între susținătorii păcii din Europa.

Înaintarea Turcilor cari, recucerind fără greutate Adrianopolul ș'au făcut, între lacrimi, rugăciunile în biserica lui Mohamed, pretensiunile tot mai exagerate ale Sârbiei, dar mai ales ale Greciei, chestia Macedoniei și mai ales independența Albaniei, stârnesc tot atâtea focare de uri nouă, de dorinți de răsbunare, deschid nenumărate guri de tun în fața cărora, așa se pare, în rândul cel dintâiu armata română va trebui să înainteze. Se pare că Europa, foarte bucuroasă, va lăsa ca armata română să pacifice Balcanul.

România și-a dat perfect seama de importanța acțiunii sale. Pentru ocuparea liniei Turtucaia-Dobrici-Balcic, ea nu avea lipsă de mobilizarea întregii sale armate.

Ea știa că ar fi o ridicolă paradă dacă ș'ar aduna toate puterile pentru a pune stăpânire pe acest petec de pământ, neapărat de nime. Dar ea mai știa că acțiunea sa cea de căpetenie nu e ocuparea acestei frontiere, intenția sa de superior umanitarism era dela început să pună capăt vărsărilor de sânge din Balcani și să fie de față la stabilirea granițelor în împărțirea moștenirii rămase dela Turci.

La început nici acest punct superior de vedere a României nu era bine văzut de toată lumea. Cei inspirați de deosebite ministere de externe se agitau într'o nedumerire și indignare, care se vedea bine că e forțată, într'o bună parte a presei europene, zicând că cu ce drept vrea să se amestece România în împărțirea moștenirii turcești, după ce ea n'a tras un singur glonte împotriva semilunei.

Nu vă pare foarte semnificativ, că azi presa europeană, chiar și o bună parte a celei evreo-maghiare, nu mai suflă un singur cuvânt că aceasta pretenție a României ar fi nedreaptă?

România, conștie de puterea și de misiunea sa, știa dela început că are dreptul nu numai să-și formeze o graniță strategică dinspre Bulgaria, ci să se amestece chiar la împărțirea teritorului rămas dela Turci. Ea își dădea perfect seama că biruințele ligei balcanice aveau să se mulțumească numai neutralității României, care, dacă ar fi mobilizat împotriva Bulgariei și Sârbiei la începutul războiului cu Turcii, azi statele balcanice n'ar fi avut ce împărți.

Faptul acesta l-au simțit și puterile străine, dar puține au avut curajul să-l spună pe față.

România, pe lângă asta, cunoscându-și vecinii, cunoscându-i mai ales din chestia

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

IV.

(Continuare)

Trebue să fie, mai mult, vocea îngerului de pază a vieții noastre, vocea sufletului zidit de dumnezeu, care, coborât între oameni a ținut să ne spună foarte limpede: dacă vreți să vă săturați, dacă vreți să fiți mulțumiți și fericiți nu alergați după mâncarea și băutura acestei lumii; nu-i pentru sufletele noastre, ci flămânziți și însătoșați după dreptate. E singura mâncare și singura băătură care poate să vă sature, deci să vă ferească.

„Fericii cei ce flămânzesc și însătoșază de dreptate, că aceia se vor sătura.”

Fericii sunt cei chinuți de-o astfel de foame și de-o astfel de sete. Ori care altă sete și foame, nu aduce fericire.

Sub drepti nu se înțeleg numai aceia cari au simțul dreptății, de a da fiește căruia ce este a lui, și de a se mulțumi cu ceea ce au. În s. scriptură sub dreptate se înțeleg toate virtuțile, subt, drepti, oa-

menii ale căror suflete sunt în frumusețate cu toate virtuțile.

Mântuitorul spune că este o singură cale de a ne sătura, un singur bun în lumea asta care poate mulcomi foamea și setea noastră: dreptatea, adevărată virtutea cu toate speciile sale.

Este dar și în viața aceasta un bun real și nu o limeră, și bunul acesta nu-i bogăția, pompa, mâncarea și băutura, ci virtutea. Fapta bună, alergarea după faptă bună, obicinuița cu fapta bună, dedarea sufletului nostru de a râvni după virtute.

Ca și când ne-ar spune Mântuitorul în alergarea noastră după fericire voi culgeți trandafirii cei superbi cari vă îmbie bogăție petalelor dulce colorate și parfumul lor cel scump; vă opriți, cuprinși de admirare, înaintea crinilor de zăpadă cu potirele stropite de pulbere de aur, și vă îmbată arama lor multă; garoafele și vioalele cu strălucirea nesfârșită a bogăției lor de culori fac să ni se tulbure vederea limpede și alergați în ruptul capului să le puteți tăia să aducă raiul în casele noastre. Treceți în să nepăsători pe lângă viorica ascunsă în pagiste subt o tufă de spîie, deși cu mireasma ei nimic nu se poate asemăna.

Dreptatea, virtutea — viorica cea desprețuită e singura floare pe care o putem afla în viața aceasta și care nu se va veștezi nici odată. Ori cât de străluci-

toare și ademinetoare, alte bunuri trec cum se scutură petalele trandafirului, pe cum se veștezește albul potir al crinului. Zilele, anii virtuții cresc până în ifinit.

Cei ce flămânzesc și însătoșază de dreptate se vor sătura încă în lumea aceasta, deși nu deplin.

Se vor sătura, pentru că ei caută mâncarea și băutura cea adevărată, după care râvnește sufletul nostru. Noi știm că trupul ni-l putem sătura cu o măsură hotărâtă matematiceste. Tot ce câștigăm, pe de-asupra, din bunurile acestei lumii nu ne sunt de folos chiar din motivul că sufletul nostru nu cu ele se poate sătura. Cum i-am da unui copil de-o săptămână să se hrănească cu pâne, cum am aștepta dela el să se bucure de-o jucărie ce i-am adus'o; nici mâncarea, nici jucăria nu se potrivește cu aptitudinile copilului de-o săptămână. Nu le pricepe și nu-l pot mulțumi. Sufletul nostru prea pricepe și nu se poate mulțumi cu bunurile trecătoare ce ni le îmbie viața. Insași firea lui nemuritoare îl oprește dela aceasta. Copilul de-o săptămână nu-i desvoltat în de ajuns ca să guște pânea și jucăriile, sufletul nostru e prea desvoltat, e mult superior ca să se oprească la aceste nimicuri. Insași firea lui îl atrage spre alte regiuni.

Sufletul nostru ne strigă prin cuvintele Mântuitorului: „Nu vă îngrigiați ce ve-ți mânca sau ce ve-ți bea sau cu ce

Silistrei, știa că vecinii aceștia prin biruințele și ororile din războiu, nu vor fi în stare nici odată să se împacă de capul lor, că le-a scăpat de mult terenul realității de subt picioare și Bulgarilor și Sârbilor și Grecilor. Țara românească presimțea ororile războiului fratricid, și din bună vreme i-a făcut băgători de seamă pe cei ce călcau în picioare crucea, frățietatea și umanitatea, că nu le va permite să-și bată joc de ei înșiși, cari în stare deschilibrată în care erau, nu-și mai puteau cunoaște propriile lor interese. În vreme ce-i făcea pe foștii aliați atenți, ea se pregătea de războiu, pentru că știa, că patimile în Balcani sunt cu mult mai mari, decât să se potolească la un simplu cuvânt de ordine.

Importanța capitală a acestei atitudini a României e în faptul că la început n'a fost sprijinită de nimeni în acest plan al ei, a lucrat numai din conștiința puterii și a misiunii sale în răsăritul de sud al Europei.

Dacă astăzi vedem că punctul de vedere românesc e spriginit de toate marile puteri, de opinia publică a întregii Europe — neluând în seamă, vezi bine, unele gazete din Pesta, nu trebuie să ne gândim că acestea mari puteri ar fi fost aprinse așa de grabnic de o dragoste față de România.

În diplomația statelor puternice dragostea e un cuvânt mort, interesul e cuvântul care viează în ele.

Acceptarea punctului de vedere românesc din partea marelui diplomații europene se mulțumește înainte de toate interesului ce-l au acestea mari puteri, ca pacea în Balcani să fie restabilită fără ca ele să cheltuie o singură para și fără să verse sângele unui singur oștean de-a lor. În mod tacit au trebuit să recunoască mai

întâi că România are dreptul să-și spună cuvântul la împărțirea moștenirii turcești, pentru că aceasta moștenire nu se poate închipui fără neutralitatea României din întâiul războiu. Au trebuit apoi să recunoască pe față, că diplomația europeană, cu conferențele din Londra și Petersburg, cu demonstrația navală în fața Scutarilor e neputincioasă în fața furnicarului de patimi din Balcani, și că e nevoie de-o mână de fer ca să facă pace.

În timpul din urmă, aceasta mână de fer, a fost înălțată spre văzul tuturor, din partea României. Europa a rămas uimită văzând că puterea armată a României, care se prețuia la începutul războiului alianței balcanice cu semiluna, la circa 300 mii de oameni, atinge în șapte zile milionul, și că armata asta construiește poduri peste Dunărea bătrână în șapte ceasuri. Dar România a arătat dela început că brațul său de fer se ridică în Balcani nu ca să zdrobească ci să facă ordine, să consolideze. Și aceasta relevație s'a făcut Europei chiar în zilele când popoarele creștine din Balcani se schimbaseră în fiare sângeroase, de cari pomenește cu groază istoria omenirii.

Toate aceste motive împreună luate au făcut ca punctul de vedere românesc să fie, cel puțin acum, acceptat de marile puteri. Vestile mai nouă merg chiar mai departe și ne spun că armata română va avea misiunea să scoată pe Turci din Adrianopol și să-i treacă la granița stabilită la Londra.

În clipele acestea nime nu mai vorbește de intervenirea României întru cât ei i-s'ar da linia Turtucaia-Dobrici-Balcic. Guvernul bulgar, el însuși, a trecut peste aceasta chestie controversă cu România, oferindu-i granița cerută. Azi vorbesc toți numai despre rolul pacificator al României.

Puterile Europei au ajuns astfel numai acum la punctul de plecare în care se afla România când a ordonat mobilitatea.

Dacă României îi va succeda să pacifice Balcanul, să oprească vărsarea de sânge, să stabilească granițe acceptabile între dușmanii de acum, desigur că acest succes va întrece neasămănat mai mult ocuparea unei părți din cadrilater. Ceeace n'au putut face puterile la Londra, ceeace nu s'a putut obține la Petersburg, ceeace n'a reușit prin lungile tratative între guvernele bulgar, sârb și grec, ceea ce n'a putut realiza intervenirea puternicului Țar, să vedem realizat prin puterea oștirii române și prin luminații bărbați de stat ai României, — aceasta ar fi gloria pe multe veacuri a României, ar fi cel mai înalt câștig ce l-ar fi putut realiza. Prețul ei va crește neasămănat și în ochii popoarelor balcanice, și înaintea Europei. Cuvântul ei va trebui să cadă greu în cumpăna hotărârilor viitoare dintre popoare, alianța ei va fi mai căutată și mai prețuită decât până acum. Noi nădăjduim, că bunul Dumnezeu i-a rezervat României pe zilele acestea aceasta nouă glorie, binemeritată și prin îndelunga așteptare, și prin însuflețirea sa neînchipuit de jertfitoare, și prin puterea ce a știut să-și agonisească.

Corespondențe.

Scrisoare din Gherla.

(Continuare și fine).

— Una dintre ranele diecezei noastre — zicea un preot fruntaș — e și tradiționala împărțire în două a preoțimii în: Ar-

vă ve-ți îmbrăca, ci căutați înainte de toate împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte vi se vor da vouă“.

Împărăția lui Dumnezeu, pe care să o căutăm înainte de toate, pentru lumea aceasta este împărăția dreptății adevărate și a virtuții.

A flămânzi și a însătoșa de dreptate, înseamnă a cunoaște deșărtăciunea ori cărei alte foame și sete. Înseamnă a alerga după ceea ce e vecinic, a culege florile vieții viitoare încă în viața aceasta. Înseamnă a te împodobi cu florile virtuții, ale faptelor bune și frumoase, înseamnă a duce o viață rodnică, din care să eși îmbrăcat în haina cea de nuntă.

A flămânzi și a însătoșa de dreptate înseamnă a fi într-o vecinică muncă spre mai bine, a nu te mulțumi nici odată cu gradul virtuții pe care te-ai urcat, ci a râvni tot mai sus. Înseamnă deci, chiar pentru lumea aceasta, a duce o viață ideală împlinind altă poruncă a Mântuitorului: „Fiți desăvârșiți, precum tatăl nostru cel ceresc desăvârșit este“.

Nu satură alergarea după virtute, fapta bună? Dar să se întrebe fiește care pe sine însuși când s'a simțit mai satisfăcut, când a luat o diplomă, când a moștenit o avere, ori când, de pildă, i-a reușit să rămână cinstit în mijlocul alor, mii de ispite? Vom numi sătui pe cei pe cari bogăția i-a făcut trândavi, pe ei îi vom

crede mulțumiți de ei înșiși, ori pe cei marinimoși, cari din prisosul lor dau săracilor? Vom zice c'a ajuns la o mare fericire omului care i-a reușit să câștige o poziție înaltă prin lingușiri ori călcând pe alții în picioare, sau celui ce nu s'a plecat înaintea nimănui și din calea adevărului și a dreptății nu s'a abătut? Chiar dacă noi îi vom zice celui dintâi tericit, ca să cunoaștem adevărul ar trebui să ne putem pogori în sufletul lui și să-i auzim mărturisirea intimă. Cu siguranță că el nu se va felicita. Și Mântuitorul când zice „fericiți“ nu înțelege părerea lumii, ci părerea care o avem despre noi, simțirea intimă din unul fiește care din noi. Cele opt fericiri sunt sentințe pentru forul intern și pentru vecinicie, nu pentru judecata lumii acesteia.

Nu potolește setea alergarea după virtute, fapta bună? Dar ce beătură mai răcoritoare este pentru un suflet omenesc decât împlinirea datorinții? Cu ce se pot asemăna deliciile conștiinței noastre când, mai ales, putem face ceva bine, afară de marginile datorinții?

Cei ce flămânzesc și însătoșează de dreptate vor fi fericiți pentru că se vor sili să ducă o viață vrednică de om adevărat; pentru că vor fi iubiți și cinstiți de alții, dar mai ales pentru că, umblând pe pământ, ei vor simți de-acum mireasma florilor din viața vecinică.

...Însă noi oameni suntem nesăturați chiar și alergând după dreptate. După cum nici un bun trecător din lumea asta nu ne poate mulțumi, tot astfel nu ne mulțamește pe deplin nici un grad al perfecțiunii, al virtuții, al dreptății, ori cât de sus ni s'ar părea la început. Pildă ne sunt toți sfinții, și chiar mulți oameni mari ai lumii. Pe când celor din jur li-se părea că cutare sfânt a ajuns la cea din urmă din scara virtuții, însuși sfântul a văzut cu groază nenumărate trepte înainte, cari se perdeau în infinit. Altfel nu ne putem tâlcui sentimentul de care eram pătrunși, sentiment pe care trebuie să-l credem izvorât din cunoștința lor dreaptă, și după care se socoteau cei din urmă dintre oameni.

Dacă trupul nostru e lacom, putem spune că sufletul nostru e și mai lacom. Lacom după tot mai bine, după tot mai înalt, după tot mai desăvârșit. Lăcomia trupului e fatal legată de legi materiale, cărora se poate satisface; sufletul — în aspirațiile în râvna lui — n'are nici o îngrăditură. Hotărâre la care s'ar opri el cu dorințele lui sunt hotărâre nemărginirii, cari, vezi bine, nu există.

Pentru aceasta sete adâncă, izvoarele Crinelui, ale frumosului, ale adevărului, pe cari le poate îmbia lumea, aceasta, nu sunt nici, pe departe, de ajuns. Totuși mântuitorul zice: „Fericii cei ce flămânzesc și

deleni și Ungureni, — asupra căreia s'a discutat mult mai anii trecuți în „Unirea“.

— Și nu se poate spera o îndreptare înspre mai bine a lucrurilor?

— Ba da, se va dărîma întru adevăr perețele despărțitor, care vai, cât de mult rău aduce diecezei noastre. Cu o preoțime neîmpărțită în partide câte lucruri bune nu se pot face!

— Și de astădată s'a susținut vechiul obicei de a-se primi teologii după ținuturi, ungureni și Ardeleni?

— Da, pentru că nu se pot face dintr'odată schimbări așa de mari. Toată speranța ni-o punem în episcopul, a cărei înțelepciune și iubire părintească va rezolvi spre binele bisericii noastre și spre mulțumirea tuturor și această chestie.

— Cei doi ardeleni, cari servesc ca preoți în Maramurăș — și acum sunt boicotați din partea celorlalți preoți maramurășeni?

— Da, durere, și acum sunt boicotați formal. Aceia înse sunt preoți ideali, cărora boicotul nu le strică...

*

Regularea fondului de penziune preoțesc va fi principalul obiect de desbatere a viitorului sinod diecezan. Starea de acum a fondurilor de penziune nu-i lipsă să o mai descriem, e indeobște cunoscută. Chemarea sinodului va fi să contopească fondurile, ca în chipul acesta să se nimicească principala cauză a despărțirii în două a preoțimii. — Apoi fondul să se mărească așa, încât să poată da penziuni cinstite preoților și ajutoare iarăș cinstite preoteselor și orfanilor de preoți. Un preot din jurul Gherlei era de părerea, că aceste s'ar putea face prin plățirea odată pentru totdeauna a unei taxe diferențiale moderate din partea preoțimii Ardeleni actuale și a bisericilor, rămânând pentru viltor drepturi și datorințe egale pentru toți. Sinodul diecezan va afla desigur

însătoșază de dreptate, că aceia se vor sătura. Dar în lumea aceasta nu se pot sătura. Atunci unde? În lumea cealaltă. Așa dar celor ce au o astfel de foame și o astfel de sete li a sigurată și fericirea cea de veci.

Foamea, setea noastră de dreptate, de virtute, de desăvârșire, cum se va sătura în lumea cealaltă? Astfel că acolo vom vedea nu ca prin oglindă, ci cum este pe Isvorul adevărului, al binelui, al frumusețului. Din isvorul acesta putem să bem în veci, căci nici odată nu va seca, nici nu se va tulbura. Astfel că acolo, în alergarea după virtute nu vom mai fi împiedecați, nu vom mai fi orbiți de haina cea de lut, ci vom fi asemenea îngerilor lui Dumnezeu.

Da, cu adevărat sunt fericiți cei ce flămânzesc și însătoșază de dreptate. Ei vor bea odată din apa cea vie, care nici odată nu se va mai găta.

Oare băutura aceasta să nu fie necesarul de care fantasau poporale antichității și ziceau că-i băutura zeilor? Oare să nu fie dreptatea, virtutea, băutura aceea miraculoasă care ținea tinereța și viața vecinică a zeilor? Să nu fim noi, credincioșii lui Christos perfecțiunea visat de cei vechi și întrupată în zei?

modalitatea corăspunzătoare pentru rezolvirea acestei chestii.

*

Starea școlilor din dieceza Gherlei nu se poate numi tocmai bună, dar e fapt că de un timp încoace s'au făcut mari îmbunătățiri. Episcopul Vasile a fost cel dintâi care a dat senatelor școlare îndrumările necesare în sensul noii legi de salarizare a învățătorilor. Până acum peste 100 de învățători își au salariul regulat și celelalte se urmează înainte. Senatele școlare fac foarte bine dacă încă din bună vreme se îngrijesc de regularea salariului conform noii legi: în chipul acesta se încunjură multe neplăceri, cari în cazul întârzierilor nu se pot încunjura.

*

Dacă omul se silește să cetească ceva de pe fețele Gherlenilor, nu poate să cetească decât un singur lucru: mulțumire, îndestulare. Dacă-i mai și întrebă cum se simt, preoți și laici deopotrivă îți dau un singur răspuns: că foarte bine — și că noua situație îi mulțumește pe deplin. Ba un venerabil bătrân îmi spunea, că de multeori toate i-se par ca un vis dulce, căci nici odată n-a sperat să se îndrepte vre-odată afacerile Gherlenilor înspre bine. Nu știu ce lucruri s'ar putea găsi în Gherla, un lucru însă îl găsești la fiecare pas, la fiecare om ce-l întâlnești: marea mulțumire, marea îndestulare cu noul episcop.

— s. p. —

Pagini științifice.

NICOPOLE

(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința dela 21 Martie 1904.

(Continuare).

În nerăbdarea și nesocotința lor, cavalerii francezi, fără a aștepta ordinul de atac se aruncă cu un avânt nebun asupra primilor călăreți vrășmași ce se ivesc. Năvala lor e așa de puternică, încât Turcii se retrag în disordine. Îmbărbătați de această isbândă, Francezii descălesc după obiceiul lor, înaintează pe jos, dau palancele la pământ și atacă pe ieniceri cu o furie neînfrănată. Ienicerii sunt puși pe fugă; în fuga lor dau peste călărimea turcească, care în parte se ia după dînșii.

Cavalerii francezi, în loc de a se întoarce înapoi spre a încăleca, merg orbește înainte. Folosindu-se de această îndrăzneală, Sultanul asvârle toată rezerva sa asupra lor; îi înconjoară ușor și-i măcelărește fără milă. Cele mai măndre vlăstare ale nobilimii franceze sunt culcate la pământ; Comitele de Nevers, Conetabilul d'Eu și Mareșalul Boucicaut sunt prinși.

Această nenorocită întâmplare hotărî soarta campaniei. Spaima intră în rândurile armatei apusene, care fu sfărâmată de spahii. Zadarnic se încearcă Mircea a se împotrivi; la aripa stângă Ștefan Lascovici cu Croații părăsesc lupta, plătind, mai târziu, cu capul său, neîncetatele sale conspirații în contra lui Sigismund.

Regele, încunjurat de Unguri, Germani Boemi, caută a scăpa situația. Hordele se în-

dreptează spre el, năvala lor e zdrobitoare; o învâlmășală sângeroasă se desfășură, mii de luptători creștini sunt secerăți de balta-gele și iataganele Turcilor.

Rândurile creștine sunt sparte, călăreții dușmani pătrund până aproape de Sigismund, a cărui viață este în pericol. Comitele de Zollern îl apără cu trupul său.

În acest moment contingentul sârbesc sub Cneazul Lazarevici, care păstrase până atunci o atitudine nehotărîtă, intră și el în luptă în contra creștinilor, după cum de altmintrelea era ținut față de Baiazid, în urma uciderii Sultanului Murad I. la Kosovo. Înfrângerea cruciaților fu desăvârșită: 20.000 dintr'înșii zăceau la pământ; din partea Turcilor numărul morților era îndoit. În furia sa pentru o pierdere așa mare, Baiazid ordonă ca toți prizonierii să fie uciși; numai Comitele de Nevers, Conetabilul d'Eu și Mareșalul Boucicaut sunt cruțați și mai în urmă desrobiți cu mare preț.

Regele Sigismund, Palatinul și Comitele de Zollern ajung cu greu până la Dunăre, unde, fugind pe o luntre sub o ploaie de săgeți, sunt primiți pe un vas venețian și duși în Dalmația. De acolo Sigismund se întoarce în Ungaria.

Reviste.

România. Eri s'au început, la București, tratativele pentru pace. În aceeași vreme se va ținea și la Niș o întrunire, pentru încheierea armistițiului. Dorința României și a Europei întregi este, ca ostilitățile să înceteze cât mai curând, dar regii din Belgrad și Atena nu sunt aplicați a sista ostilitățile până ce nu au garanță sigură, că Bulgaria le va împlini de data asta toate dorințele.

Iată lista delegaților întruniți la București.

Din partea Sârbiei dnii: Pasici, președintele de consiliu, Spalacovici, fostul ministru sârb la Sofia, Ristici, ministrul sârb la București, colonel Smilianici statul major, colonel Calafatovici atașatul militar sârb la București iar dl Sainovici, șeful secțiunii în ministerul afacerilor străine, va îndeplini funcțiunile de secretar al delegațiunii.

Din partea Muntenegrului dnii general Vukotici președintele de consiliu și Matanovici însărcinat de afaceri.

Din partea Greciei dnii Venizelos președintele de consiliu și Panas fostul ministru al Greciei la Sofia.

Din partea Bulgariei dnii Tonceef, ministrul de finanțe, generalul Fitceef, șeful statului major, generalul Papricof, fost ministru de războiu generalul Ivanoff, fost comandat al armatei bulgare la Istip

și colonelul Stanciof fost atașat militar al Bulgariei la București.

Biroul de presă al ministerului de războiu, n'a mai publicat nici un comunicat de două zile; semn, că nu s'a ivit nici un moment nou.

Până acum se svonise, că România ar primi mandat dela marile puteri, să evacueze Adrianopolul, smulgându-l din mâna turcului. Iatăce declară în „Minerva“ un membru al guvernului român, în legătură cu acest svon:

„Un astfel de mandat, dacă cumva s'ar oferi României, nu va putea fi niciodată primit de guvernul român.

„Când am intrat în acțiune am urmărit în primul rând stabilirea unui echilibru în Balcani și apoi asigurarea graniței strategice spre Dobrogea. N'am înțeles însă nici odată, să sacrificăm viețile ostașilor noștri spre a asigura Bulgariei stăpânirea Adrianopolului.

Nu admitem fără îndoială acțiunea pe care a întreprins-o acum Turcia împotriva dorinței marilor puteri. Dovadă, că nu privim cu simpatie acțiunea Turciei, este intervenția amicală, pe care regele nostru a făcut-o personal pe lângă Sultan.

De sigur însă, că intervenția noastră se va mărgini aci și dacă cumva sfatul M. S. Regelui nu va fi ascultat, — atunci numai marile puteri pot sili Turcia să înceteze acțiunea începută și să se retragă dincoace de linia Enos-Midia.

România — o repet — n'are ce căuta nici într'un caz în acest conflict“.

In ce privește delimitarea nouelor graniți, aliații ar fi căzut de acord încă înainte de întrunirea la București.

Sârbia, Grecia și Muntenegru s'ar fi înțeles ca noua graniță greco-bulgară să plece dela Ossenov pe valea râului Struma până la Belajita și dela Tatinos până la Ofcepolje, Kratovo, Coceana, Istip, Radoviște și Strumita vor rămâne în stăpânirea Sârbilor, iar Dorvan și Demir-Hissar vor fi ale Greciei. Granița sârbo-greacă va fi la sud dealungul lacului Ochrida. Grecia va primi Florena și Vodena, iar Sârbia un port la marea Egee, Muntenegru va căpăta o parte a Jechei Sârbii cu Ipec și Djacova.

Conform nouilor formațiuni geografice ce se vor face în Balcani, Sârbia va stăpâni 120 mii, Grecia 110 mii, Bulgaria 130, iar România 140 mii kilometri pătrați.

Condițiile de primire.

In internatul elevilor pedagogiei g.-cat. români din Blaj.

La cererea direcțiunii institutului pedagogic, Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc, luând în considerare lipsa generală de locuințe corespunzătoare pentru tinerimea școlară, prin ordinul Nm: 4460—1913, a pus la dispoziția direcțiunii institutului pedagogic „Casele fundațiunii Alexandru St. Suluțiu“, cu menirea să se transforme în *internat*, unde să fie crescuți și îngrijiți elevii institutului pedagogic, fiitorii învățători români.

Cu începutul anului școlar 1913—14 elevii vor fi obligați să locuiască în acest internat, și pentru combaterea luxului să aibă uniforma prescrisă de către direcțiunea institutului.

Cererea pentru primirea în internat trebuie să se înainteze direcțiunii institutului până în 20 August st. n.

La această cerere să vor alătura actele următoare:

- 1.) *Extras matricolar de botez*;
- 2.) *Certificatul școlar* din anul trecut;
- 3.) *Certificat dela primăria* comunală, semnat și de preot, și care să se constate
 - a.) Condiția părinților.
 - b.) Numărul membrilor familiei; a copiilor.
 - c.) Numărul jugherelor și prețuirea averii părinților.

CertIFICATELE de sub nm. 3. sunt absolut necesari pentru cei ce reflectează la ajutoarele marimimoasă puse la dispoziția direcțiunii institutului și la beneficiul de pâne.

4.) Elevii, cari vin pe cursul I. pedagogic trebuie să mai dovedească, cu *certificat școlar*, că au terminat cu succes 4 clase gimnaziale, civile sau reale; că au împlinit anul al 4-lea, că au auz muzical și că sunt deplin sănătoși.

5.) *Declarația părinților*, că se obligă să plătească la timp taxa de întreținere în internat, adică 300 coroane în trei rate egale: la 1 Septembrie, 1 Decembrie și 1 Martie.

Pentru această sumă minimală elevii vor primi întreținerea întreagă: mâncare de 3 ori la zi, locuință sănătoasă, luminat, încălzit de neceitate îngrijirea medicală și medicamentele prescrise.

Elevii cari nu vor fi împărtașiți din beneficiul de pâne, vor mai plăti și prețul pâinii.

Fiecare elev la intrarea în internat trebuie să aibă:

- a) Toate cărțile de școală și rechizitele de învățământ necesari;
- b) patru părechi de schimburi;
- c) șase batiste;
- d) patru părechi de ciorapi sau obiele;
- e) o saltea (străjac mare);
- f) două cearșafuri (lepedee de pat);
- g) două perini și patru fețe de perini;
- h) un țol sau o plapomă cu 2 îmbrăcăminte;
- i) două servete (merindări);
- l) patru ștergare;
- m) o coperitoare de pat;
- n) perii pentru haine și păpuși;
- o) pieptini.

Părinții sunt rugați ca în decursul anului școlar, să trimită la adresa direcțiunii institutului și banii destinați pentru trebuințele copiilor lor.

Elevii se vor prezenta în cancelaria internatului la 1 Septembrie, unde vor plăti taxele prescrise și vor da în primire pe lângă inventar, obiectele și li-se va designa locuința și mobilierul necesar.

Blaj, în 26 Iulie 1913.

Ioan F. Negruțiu,
directorul Institutului pedagogic
gr.-cat. român din Blaj.

Diverse.

Donațiune de un milion și jumătate pentru episcopia de Hajdudorog. Cavalerul Pásztor, camerar papal, mare proprietar în Tur, în vreme-ce ani de-arândul a fost șeful Bazilișilor în Bicsad, câștigându-și prin muncă cinstită o avere frumoasă pe teritorul comunelor Vama și Satul-nou-de-sus, toată averea și-a testat'o episcopiei de Hajdudorog, cu dorința ca în Tur să se zidească un internat pentru băieții săraci, cari acolo să primească instrucție în ale industriei, economiei și grădinăritului.

Un prinț penitent. Prințul rus Bebatow, după-ce și-a tocat toată averea, încurcându-se în datorii, în falsificări de cambii a recurs și la mijlocul necinstit de a face ofert de căsătorie unei fete, pe care a părăsit'o după ce ia mâncat averea. S'a refugiat în America, unde a început să lucreze sub nume fals reușind ași aduna o sumă destul de frumoasă. Dar mustrările de conștiință nu-l lăsau în pace. S'a hotărât deci să se reîntoarcă la Petersburg, unde s'a prezentat poliției ca să-și iee pedeapsa meritată. Prințul pocăit speră că după-ce își va lua pedeapsa, va putea începe cu mult mai ușor o nouă viață.

Petreceri. Învitare la Serbările culturale din Bazna, ce se vor aranja în 2 Aug. 1913 (ziua de sf. Ilie) de comitetul despărțământului Diciosânmărtin al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura popoului român« cu prilejul adunării generale ordinare.

— Tinerimea română din Dridif invită la Producțiunea teatrală declamatorică ce se va aranja Sâmbătă în 2 August st. n. (ziua de sf. Ilie) în școala comunală din loc.

— Despărțământul Beclean al Asociațiunii invită la adunarea generale cercuală, ce se va ține în 3 August st. n. 1913 la 3 ore d. a. în școala conf. română gr.-cat. din Căianul-mic.

— Tinerimea română din Turda și jur invită la petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 10 August st. n. 1913 în »Hotelul Elisabeta«. Venitul curat este destinat despărțământului Turda al »Asociațiunii pentru cultura și literatura popoului român«.

— »Societatea pentru fond de teatru român«, filiala Gherla, va ține adunarea generală Duminecă în 10 August n. 1913 în Gherla.

Pământuri acomodate pentru cultivarea tutunului—pustiite. În Macedonia sudică, celea două războaie balcanice, au pustiite teritoarele Cavalla, Drama, Serres și Xanthi, acomodate pentru producerea tutunului. In anul acesta tăbac va fi foarte puțin așa că acest articol de comerț va suferi mult.

Nouă linie ferată între Cluj și Târgul-Murășului. Deputatul, contele Stefan Bethlen a pornit o acțiune pentruca între Cluj și M.-Oșorhei să se edifice o nouă cale ferată. Din cauza aceasta contele, în zilele trecute a și fost în Cluj. Se speră că începutul se va face cât mai curând.

Cu aeroplanul din Milano la Basel. Aviatorul Bider a plecat în Elveția dimineața la 1/2 6 ore; a trecut peste lanțul de munți Gotthard, atingând o înălțime de 2542 metri, și a ajuns în Basel la orele 8 1/4

La fondul casei împreunat cu hală de vânzare administrat de »Societatea meseriașilor din Blaj«, au intrat următoarele contribuiri: un anonim 20 fr., 3 lire italiene; Dr. Nicolae Oncu, Călimănești 5 franci, Dr. I. Lupaș, protopop Seșiște întru sănătatea fiului său Semproniu 3 cor.; Dr. Eusebiu Roșca, directotul sem. Andreian, Sibiu; I. Herța, proprietar, Seșiște, Romul Ciorogariu, directorul seminarului teologic Arad câte 2 cor.; Romul Dimbui, contabil Uioara, Constantin Căciulă, contabil Huedin. Dr. I. Moldovan, adv. Ludoș; Dr. Danil Szabo, adv. Blaj, pentru fiii săi Viorel, Septimiu și Sever, Vasile Morariu, oficial de postă Cașovia, Nicolae Ordace, ofic. de postă, Budapesta, Dr. Liviu Tilea, medic, Toplița, Aurel Maniu, preot Săcătău, Dr. Hămbășan, adv. Cămpeni, Virgil Codarcea, preot, Șarmaș Ioan Păcurariu, preot, Tîr, Iustin Nascu, preot, Boz, Dr. Alexandru Bogdan, prof. Brașov, Dr. Petru Barbu, director de bancă, Caransebeș, Dr. C. Lacea, prof. Brașov, N. Opriș, preot, Armeni toți câte 1 cor.

La fondul orfanilor și văduvelor de meseriași, administrat de »Societatea meseriașilor români din Blaj, au contribuit: Victor Tordoșian, din Sibiu, adunând cu »Dumnezeu vede« dela oaspeții întrușiți la otel Brote în 15 Iulie jumătate adevă 634 cor. i-a dăruit fondului orfanilor meseriașilor din Blaj; Victor Tordoșian, Sibiu și G. Precup, Blaj câte 1 cor.

Liceu ovreesc în Budapesta. Comunitatea israelită din Budapesta cu ajutorul lăsamântului Freystädler Antal și Wahrmann Moricz, a început zidirea unui grandios liceu pentru fiii de evrei din Budapesta. Noul liceu să va termina în 1 Sept. 1914 și va fi una dintre școlile de model ale capitalei. Dacă ar ridica românii un nou liceu sigur guvernării noastre le-ar pune piedeci.

Submarin francez scufundat. »Fresnel«, submarinul frances sa scufundat Joi în golful Inane, unde se țin exercițiile armatei de marină. Torpiloare și submarine, înzădar au început acțiunea de salvare, după o noapte întreagă de muncă obositoare și grea n'au putut face ca submarinul »Fresnel« să poată pluti.

Monumente de artă antică în Creta. Comisiunea arheologică italiană, a făcut în inzula Creta interesante descoperiri, exhumând în Gotina un templu străvechiu egiptean. Templul e plin de statuie artistice, între cari statuia lui Iupiter, Issis, Amneris. Săpăturile nu s'au terminat încă.

Convocare. Avem onoare a invita pe toți membrii despărțământului și pe toți aceia cari se interesează de înaintarea cul-

turală a poporului român — la Adunarea cercuală a VII-a, care se va ținea în comuna Supurul de jos în 3 August st. n. a. c. la 11 ore a. m. Tășnad, 23 Iulie 1913. Demetriu Coroianu directorul despărțământului, Dr. Coriolan Steer secretarul desp.

Cum iubilează prelații altor biserici. Foile ungurești aduc știrea, că episcopul catolic din Sătmar Dr. Tiberiu Boromisza în 26 Iulie și-a serbat iubileul de 50 ani al preoției. Din acest prilej a făcut mai multe fundațiuni umanitare și creștinești în valoare de 170 mii coroane.

Holera urmează a secera în sudul Bănatului. În Belgrad s'au luat măsurile de prezență, de asemenea și la granița Austro-Ungară. Cu toate acestea se anunță cazuri noi de îmbolnăvire și de deces.

Necrolog. † Iosif Popovici, paroh gr. cat., după un morb greu și îndelungat, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în etate de 55 ani, în 24 Iulie n. În mormântarea s'a tăcut în 26 Iulie n. în cimitirul gr. cat. din Vaidei.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

„Așa spun, că sclăvia e ștearsă; dar nu e adevărat, speția cea mai periculoasă încă și azi există. Sclăvia stă sub jugul senzualității. Jertfele sunt femeile ființele cele mai blânde, partea mai slabă a omenimei. Aceasta arată mai mult infamia bărbaților“. În modul acesta vorbește nu un sfânt părinte nu un preot, ci idolul multor tineri înflăcărați: Victor Hugo.

Sclăvia aceasta se caracterizează prin comerț de oameni, călcarea în picioare a demnității femeiești vînderea trupului și a sufletului, prin mizerie, boală și nefericire.

Și cauza stării acesteia?

Eu nu vreau să fiu nici decum apărătorul păcatului și al infamiei recunosc, că în rîndul prim acela e păcătos, care se vinde, își pune în vânzare trupul și sufletul, care și-a pierdut și cel din urmă strop de rușine prin aceea, că nu se supune vizitei medicale. De loc nu apăr păcatul femeii decăzute și nu-l scuz. Dar vă întreb, în ce parte a lumii poate exista sau înflori o astfel de meserie, care nu are cumpărători? Oare nu e vinovat în rîndul prim bărbatul, care prin căutarea păcatului susține speția cea mai blăstămată a sclăviei? E vrednică de desprețuit femeia păcătoasă, dar de două ori e vinovat bărbatul, care o îndeamnă și-o duce la păcat.

Apoi fariseizmul acela respingător! Femeia aceea nenorocită e eschisă din orice casă cinstită, din orice societate bună o în-

cunjură oamenii, mai tare ca pe un lepros. Ființa aceea condamnată la sclăvie e timbrată, nenorocită pe viața întreagă, și bărbatul care o duce la nefericire?... O, cinstea bărbatului nu suferă, nici o pagubă, el rămâne om de omenie, toate ușile îi sunt deschise, el e eroul saloanelor și după ce a trecut prin tot noroiul fărădelegilor, atunci va fericii cu iubirea sa pe o fată curată și nevinovată?!

Dreptate e aceea, ca pentru unul și acelaș lucru păcătos să fie împins la nefericire iar celalalt achitat? Cu ce sunt mai puțin vinovați cei cari susțin casele de fărădelegi și-le cercetează, decât inșeși locuitoarele lor?

Fariseizmul cel mai greșos al lumii moderne se vede și de acolo, că prin fraze goale, ca acele, că „tinerii trebuie să-și petreacă“ ascunde și aproabă infamia bărbaților.

Așadar orice tînr care mai ține la onoarea sa, nu va împinge la fărădelegi pe femeie, nu o va face ca să merite numele acela, care nume amintit la adresa mamei sau surorii sale, cred că i-ar încheșta pumnii și i-ar lovi în față pe un astfel de infam.

Vor zice unii, că nu mai ai ce strica, la o ființă. Mă rog, a cufunda pe cineva mai afund în noroiul fărădelegilor, e tot așa de mare crimă, ca a cufunda pe unul, care e aproape să se înecă.

Cavaler adevărat e acela, care prețuiește, cinstea virtutea femeii, și aci trebuie să-ți aduc aminte, că cinstea unei fete de muncitor e tot așa de prețioasă ca și a fetei celui mai bogat nobil. Dumnezeu! câte fete au apucat pe calea fărădelegilor căzând jertfă poftii bestiale a unui „domn cult“. Nefericita ființă alungată dela casa părinților a ajuns în casele de fărădelegi, iar cel ce a sedus-o? Domnul acesta a rămas tot om „om de omenie și vânează după alte jertfe!

Cine a atentat la onoarea femeii, acela a pășit pentru totdeauna dela calea cavalerismului, sau a cinstei bărbătești. Asemenea devine omul cel mai infam, care cumpără pe bani dela femeii nenorocite plăcerea... cu toate că și pe el o femeie l'a născut pe lume. Dacă nu ai nimic sfânt în lume cel puțin pentru cinstea mamei tale, care încă e femeie, nu arunca nici o femeie în vârtejul păcatelor celor mai urâte.

Cel mai ticălos om al societății culte e acel erou de saloane, care în fiecare femeie vede o pradă, pe care poate oricînd să o cuprindă în ghiarale sale. Tălhariul, care vrea să despoaie de bani, nu omoară, dacă îi succede să capete bani, dar bărbatul care vrea să seducă la păcat pe o femeie e mai infam și decât tălhariul, căci tălhariul te despoaie de cinste, care e mai prețioasă decât înșăș viața.

Și oare care e culmea ticăloșii morale?

Nu mulțimea păcatelor, care azi sunt provăzute cu patente arată cufundarea morală, ci starea aceea sufletească, când omul nu mai poate face deosebire între bine și rău, între păcat și faptă bună, când păcatul nu e ținut de ceva desonorator. Iar casele culte, cari precomizează păcatul, a ajuns până la decădinta extremă până la nihilismul moral. Mai departe de aici nu poate merge decât „savantul“ Pikler și adepții lui, care, morala bestială a bărbaților, vrea să o estindă și asupra femeilor, adevărat în-

fie socotită de infamă femeia, care-și vinde pe bani virtutea.

Sălbaticul din Africa socotește femeia de un animal domestic, Turcul ca o eroare frumoasă a naturii, un rău necesar. Grecii cei culți asemenea considerau femeia ca ceva mai puțin decât bărbatul, și de sigur, dacă neamul lor ar fi stârpit de pe fața pământului, ori în cazul cel mai bun nu le-ar fi învrednicit nicicând, ca să încheie cu ele căsătorie. Cât se poate mai bine a caracterizat sufletul poporului Grec bărbatul acela, care pentru trei lucruri mulțamea zeilor, că 1. e om și nu animal, 2. e bărbat și nu femeie 3. e Grec și nu barbar.

Va urma.

PENTRU

unitatea limbii bisericești române și în general pentru limba noastră unitară literară, condiție sine qua non e tipărirea bibliei cu text unitar.

(Continuare).

Suntem în plin toi al tipării bibliei oficiali cu litere străbune, atât la ortodoxii¹⁾ din regat, cât și în biserica unită,²⁾ și nici un semn cât de mic nu întrezărim, cumcă conducătorii acestor două biserici, ai unuia și aceluiaș popor, ar dori să se ajutoreze împrumutat, la munca culturii și moralei comune, ce izvoarește din textul unitar al bibliei.

Orice biblie românească ar trebui să calce în urmele celei alui Șerban Vodă din 1688: „unificând, limpezind, curățind, tot ceea ce se lucrase mai frumos până aci“ (atunci)³⁾.

Așadară biblia de București „e cel dintâi document sigur de limbă literară stabilită pe înțelesul tuturor românilor“⁴⁾.

Precum biblia lui Șerban a uzat de cărțile bisericești tipărite anterior, mai vârtos de Pălia Orăștiei⁵⁾ 1582 și de Testamentul nou din Bălgrad 1648 în profitul culturii și limbii noastre, la fel sau procedat și cu ocaziunea edării biblielor posteroare: Blaj 1795, Petersburg 1819, Buzău 1854—6 și Sibiu 1856—8, și așa va trebui să se urmeze la edarea noiei biblie, dacă nu vrem să o rupem cu tradiția.

„Noua ediție a bibliei, pe care o doarește întreaga obște românească, trebuie să fie o expresie a unității noastre de limbă, un monument al unității culturale a întregului

¹⁾ Sf. Sinod în 1908 au hotărât, că fiecare membru să traducă o parte. Părțile vor fi revizuite în plenul sinodal „Bis. ort. română“ an XXXII (1908) nr. 8 p. 856—87.

²⁾ Sinodul III provincial. Blaj 1900 p. 128.

³⁾ Iorga „Ist. lit. relig. a românilor“ București 1904 pref. p. VIII apoi 207—8; 210, 187.

⁴⁾ ibidem „Ist. bis. rom.“ Vălenii de Munte 1908 p. 402.

⁵⁾ Despre Pălia vezi G. Barițiu în „Foaia pentru minte, inimă și literatură“ Brașov 1841 p. 105 și urmă. Dr. S. Pop în „Orizontul“ Cluj 1906 nr. 5—12 și „Rev. pol. și lit.“ Blaj 1907 nr. 9—12. Dr. Iosif Popovici în „Analele acad. române“ București 1911 sec. II vol. XXXIII p. 518—538 și dr. I. Bălan în „Cultura Creștină“ Blaj 1913 nr. 5.

popor românesc.¹⁾ Un răsunset nu nu mai al limbii, ci și al simțirii și preste tot al chipului cugetării poporului.²⁾

Da, va trebui, ca traducătorii biblie ce se așteaptă, să simțască, să cugete și să vorbească întocmai așa cum vorbește și gândeste poporul; adecătele, să fie scrise aceasta carte a cărților, ca și cum și-ar fi scris-o poporul român el însuși. Ale tale dintru ale tale.³⁾

Ritul oriental să oficiază în limba vie a poporului⁴⁾ mai mult, la acțiunile sacre poporul e nu numai spectator, dar adesea pe o forma actor, ca însuși preotul, drept aceea la noi românii, biblia, materia altor cărți de religie, va trebui să fie textuată cu deosebită privire la limba vulgară; natural, că în aceeaș vreme să se țină cont și de stadiul actual al progresului limbii literare și după putință și de trecutul ei istoric.

Limbajul bisericesc, dar mai ales cel liturgic și coral, trebuie să evolueze așa și atât, cum și cât, evoluiază poporul. Puțin sbor spre limba literară actuală, are loc numai la catihizare și predică; deci catehizmul, aceasta dogmatică a catecumenilor, poate cu folos servi de un mic dicționar, între rit și între vorba convențională, din școala statului și din gazetă poporană.

Limba științei religiunii și a bisericii, stilul teologic, de sigur nu poate fi altul, decât cel strict literar al timpului; dar după cum aduce trebuința cu sine, ici coale parale și amestecat cu cel vulgar bisericesc!

În cadrul distincțiunilor menționate, ar mai fi loc deschis și pentru o întrebare nouă că oare rânduiala și rubricile acelea, cari privesc singur pe iereul celebrător și cari se oficiază submis, (în taină) în ce textuare au să fie construite?!

În limba bisericească obștească, ori în cea curat literară și sub răportul științific și al preciziei tehnice, absolut de sevărsită, ori, că în fine partea asta a liturghiei, ar trebui să o fixăm și cetim în limba greacă arhaică; cum a fost o dinioară și cum e la latinocatolici, pe cuvântul, ca să se exchidă eventualele dispute sterpe nefcunjurabile în cursul vremii, din pricina fluctuațiunii continue a limbii vii; și ca pe de altă parte, prin aceasta să se manifesteze și păstreze între diversele neamuri unitatea și universalitatea bisericii?

Până va sosi dorita și prorocita plinire a vremii,⁴⁾ ca să ne împreunăm în dubul bibliei, avem sfânta datorință a „căuta vreme cu prilej.“⁵⁾ ca să ne unim cel puțin în slova vie, a pravilii naționale, de creștinism interconfesional! . . .

Dela biblie până la dogmatică apoi, e mai scurtă calea, ca până aci! Și în sfânta liturghie, mai întâi cetim evanghelia apoi ne învrednicim de recitarea credeului! . . .

¹⁾ Dr. N. Bălan „Un congres biblic românesc“ în „Rev. Teologică“ Sibiu 1912. VI. am pg. 47.

²⁾ Prefața bibliei Șaguna.

³⁾ G. „Limba noastră bisericească e limba poporului“ în „Bis. ort. română“ XXXIV. (1911.) nr. 12. Dr. G. Ciuhandu „Răportul dntie bisericească și limba vie a poporului“ în „Rev. Teologică“ 1910. nr. 2-3. apoi Petru Popa în „Biserica și Școala“ Arad 1910. Nr. f.

⁴⁾ Galat IV. 4.

⁵⁾ Luca XXII. 6. hatei XXVI. 16. Marcu XIV. 11.

În trecutul nostru de până aici, nici când nu au fost timpul mai acomodat, lipsa mai înțehit simțită și limba noastră mai pregătită¹⁾ și mai unitară ca tocmai acum spre a primi cu fruct o biblie românească. Deaceia și sbaterile mari, pentru aceasta carte, de închinare românească, nu vor înceta, decât numai după ce o vom ave-o la mână.

Acum ani patru sau întâmplat aceea, la ce e greu să vă fi putut gândi un român, înainte de asta și numai cu un jumătate de veac!

Nu altul, fără un canonic din Blaj, regretatul Dr. Bunea, a pledat cu multă stăruință, ca s. scriptură. ce e de a se pune acum în mâinile românilor, are să fie lucrată, editată și binecuvântată de ambele biserici românești.²⁾

Nu numai la noi, dar și la poporul german traducerea bibliei i-a stabilit unitatea graiului³⁾ său hochdeutsch de az. De nu vinea verziunea nimerită alui dr. Martin Luther, la timpul oportun leghionul de dialecte și subdialecte germane, ce erau atunci la suprafață și își disputau cu vervă dreptul la rangul de limbă literară, limba germană de az, cine știe ce față ar avea? Ar fi evoluat parte mai rău și mai greu, dar de sigur, că mult mai târziu, de nu cumva se ahiar îneca în noianul dialectelor sale fără număr și fără nume; ieșind — pare mi se — la mal o limbă mult mai latinistă ca cum ni se prezintă de fapt.

În ședința gener. festivă a academiei române, din anul 1884, regele Carol I, carele era de față cu augusta sa consoartă, dă directivă cultivării limbii române, în direcțiune poporană. Îndeamnă maturul corp, ca să octroească limba veche, ca cea e vorbită de popor, să manțină expresiunile folosite de strămoși și să nu să sfiască de cuvintele consfințite de veacuri; să repudieze unele expresiuni moderne.

Va urma.

BIBLIOGRAFIE.

Critica unei lecții de Valer Seni profesor în Năsăud. E o folositoare broșură pentru toțio amenii de școală, cari doresc a cunoaște cum trebuie tratată metodic o lecție în școală. Broșura e o reproducere din „Foaia școlastică“ și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj, cu 60 fil.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj.* Prețul 2 cor.

¹⁾ Pentru Hanes „Desvolt. limb. liter. române“ București 1904. p. 268. Gh. Adamescu hih. Dragomirecu și J. A. Rađulescu Gogăneanu „Literatura veche“ București 1903 pg. 156.

²⁾ Dr. Aug. Bunea „Convorbiri literare“ București din anul 1909. Dr. Al. Grama în „Foaia bisericească“ Blaj 1883 pg. 214—216 nu primea textuarea comună. Simion Zehan în „Răvașul“ Cluj nr. 5 pg. 172—3.

³⁾ Dr. Onisifor Ghibu „Limba nonalor cărți bisericești“ Sibiu 1905 pg. 4.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5'30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5'30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7'30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7'30 rco.

3. Hipnotism și Spiritism 1'50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la **Librăria sem. teol Blaj—Balázsfalva.**

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Societate acționară „Heb”

P. T.

Direcțiunea societății acționare „Heb” dela băile de apă minerală alcalino-muriatice din Sângeorgiu-Romănesc aduce la cunoștință On. Public că luând în stăpânire aceste băi cu un renume atât de bun, în vederea unui sprijin și mai mare din partea On. Public romănesc a reorganizat această stațiune balneară după confortul modern necesar, reducând totodată simțitor atât prețul scaldelor, cât și al cvartirelor.

Deasemenea s'a îngrijit ca să angajeze un hotelier priceput care stă la dispoziția Onoraților Oaspeți cu o bucătărie bună și ieftină.

Prețul scaldelor calde: cl. I 1'20 cor. cl. II 1 cor.
Scalda rece 40 fl.

Odăi de închiriat în urma mai multor clădiri nouă cari sau făcut sunt din abondanță și prețul lor variază între 2—6 coroane.

Efectele miraculoase ale acestei ape vindecătoare sunt în genere cunoscute, așa că ne dispensează de ori ce alt reclam.

Rugăm deci On. Public romănesc să binevoiască a da tot sprijinul.

Direcțiunea societății acționare

(46) 2—2

„HEB”

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială din Blaj**

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4'30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

INVĂȚĂCEL.

Să primește în Prăvălia de manufactură și mărfuri curente un băiat care a absolvat 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă română să recere vorbirea unei străine.

August Stupariu

BLAJ

Balázsfalva—Blasendorf.

(45) 5—6

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și mărărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „trei brazi”

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj. (34) 21—2

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate	foc	5,458,689'43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183,667,241'—
	viață	11,740,710'—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,603,400'—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persone versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 55 - ?

La expozițiunea milenară d'in Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

in **Timișoara-Fabric** (43) 6—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de teaca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.